

NASTAVNI PLAN I PROGRAM ZA MEDRESE

AKAID

**(Prijedlog promjena NPP-a usvojen na sastanku aktiva profesora
Akaida održanom u Travniku, 25. augusta 2008. godine)**

CILJEVI I ZADACI

Polazeći od toga da je akaid fundamentalni predmet koji se izučava u Medresi, što sugerira i sam njegov naziv (akaid – skup islamskih uvjerenja) te da na utemeljenosti i čvrstini uvjerenja počiva teorijsko i praktično usvajanje i svih drugih znanosti izvedenih iz izvora Šerijata, cilj akaida je da učenika upozna sa temeljnim istinama vjere sadržanima u šest imanskih šartova te da ga uvede u samu suštinu vjere kao čovjekove iskonske potrebe. Budući da je vjera utkana u čovjekovu prirodu, učenik kroz ovaj predmet mora da se upozna sa putevima i izvorima spoznaje vjere i vjerskih istina, kao i da spozna čovjekovu ulogu u svijetu i njegov odnos spram Stvoritelja, i uopće da izgradi zaokružen i cjelovit pogled na svijet u svjetlu spoznatih istina.

Snažno naglašena primjena razuma u rasuđivanju i osvjetljavanju istina vjere, uz uključenost osjećanja i vjerskog iskustva, učenika obavezuje da ovlada osnovnim pretpostavkama i argumentima za odbranu svoje vjere.

Pored toga učenik se mora uputiti u osnovne tokove islamske misli kroz povijest i upoznati glavne škole i pravce kroz koje je ta misao prolazila.

U sklopu ovog predmeta učenik će se također upoznati sa osnovnim učenjima drugih objavljenih religija, kao i onih koje nisu utemeljene na Objavi.

Nastavni program iz predmeta
AKAID
I razred
(2 sata sedmično - 70 sati godišnje)

Red. broj	Naziv programskih sadržaja	Sati
1.	UVOD U PREDMET - Definicija, značaj i cilj izučavanja akaida. - Izvori akaida.	2+2
2.	VJERA - Definicija vjere i potreba za njom. - Upoznavanje sa akaidskim terminima: iman, islam, ihsan, teklif, millet, mezheb, misak, din i šerijat.	2+2
3.	VJEROVANJE U ALLAHA, DŽ.Š. - Allahova svojstva i imena. - Vudžud, kidem i beka. - Vahdaniijet, muhalefetun li-l-havadisi, kijamun binefsihi. - Hajat, ilm, sem', besar. - Iradet, kudret, kelam, tekvin. - Allahova lijepa imena u Kur'anu i sunnetu. - Značenje Allahovih lijepih imena.	7+6
4.	MELEKI I OSTALI NEVIDLJIVI SVJETOVI - Svijet meleka. - Utjecaj vjerovanja u svijet meleka na svakodnevni život čovjeka - Svijet džina. - Šejtani.	4+4
5.	ALLAHOVE OBJAVE - Pojam i definicija objave. - Objave prije Kur'ana: a) Suhufi b) Tevrat c) Zebur. d) Indžil. - Kur'an, posljednja Božija objava	7+6

6.	ALLAHOVI POSLANICI, A.S. - Temeljne odrednice poslanstva i vjerovjesništva - Svojstva Allahovih poslanika. - Mu'džize Allahovih poslanika.	3+3
7.	SUDNJI DAN - Dokazi postojanja Sudnjeg dana. - Mali i veliki predznaci Sudnjeg dana. - Smrt i kaburski život. - Proživljenje i polaganje računa na Sudnjem danu. - Džennet. - Džehennem.	6+6
8.	ALLAHOVO ODREĐENJE - Vjerovanje u kada i kader. - Granice ljudske slobode i odgovornosti.	2+2
	UKUPNO (36+34)	70

LITERATURA

1. Prijevod Kur'ana
2. Muhamed El-Gazali, *Vjerovanje jednog muslimana.*
3. Safet Durguti, Skripta za I razred medresa.
4. Ali Tantawi, *Vjerovanje u Allaha, dž.š.*
5. Senaid Zaimović, *Temeljne istine vjere.*
6. A. Behdžet, *Allah – islamsko poimanje i vjerovanje.*
7. Mustafa Mahmud, *Od sumnje do vjerovanja.*
8. M. Behijj, *Vjerovanje u Boga, dž.š.*
9. Ebu A'la el-Mevdudi, *Ka razumijevanju islama.*

OBAVEZNA LITERATURA ZA ĐAKE

1. Mustafa Mahmud, *Od sumnje do vjerovanja*
2. Mustafa Mahmud, *Dijalog s prijateljem ateistom*
3. Ahmed Behdžet, *Allah – islamsko poimanje i vjerovanje*
4. Fuad Sedić, *Mali predznaci Sudnjeg Dana*

PROFIL NASTAVNIKA

Završen Fakultet islamskih nauka ili drugi srodan teološki fakultet u kome se akaid izučava četiri godine. Poželjno je da nastavnik ima imamsku praksu.

Nastavni program iz predmeta
AKAID
II razred
(2 sata sedmično - 70 sati godišnje)

Red. broji	Naziv programskih sadržaja	Sati
1.	TEMELJNI POJMOVI U AKAIDU - Fitret, misak, teklif, millet, mezheb. - Islam, iman, ihsan. - Fisk.	6+7
2.	TEVHID - Pojam i definicija tevhida. - Islamsko učenje o Bogu.	2+2
3.	DOKAZI ALLAHOVOG POSTOJANJA - Kur'ansko-hadiski dokazi. - Kosmološki dokaz. - Teleološki dokaz. - Moralni dokaz. - Historijski dokaz. - Ostali dokazi	5+5
4.	OBLICI KRIVOVJERSTVA - Uzroci nevjerovanja i krivovjerstva. - Kufr. - Širk. - Nifak - Riddet. - Praznovjerje, sujevjerje, gatanje i proricanje budućnosti - Sahr	
5.	BITNE AKAIDSKE TEME - Stvaranje čovjeka: kreacionizam i evolucija. - Uloga čovjeka na ovome svijetu – hilafet. - Dunjaluk i Ahiret. - Tevba i istigfar. - Allahova pomoć, tevekkul i dova. - Hidajet i dalalet. - Smisao Allahovih odredbi.	16+17

	<ul style="list-style-type: none"> - Ibadet i njegov smisao. - Zikr. - Takva. - Hamd. - Zuhd. - Mehabbet, havf i redža. 	
5.	DUHOVNI POJMOVI U ISLAM <ul style="list-style-type: none"> - Kešf i ilham. - Ruh i neufs. - Kalb i akl. - Isra i Miradž. - Arš, kurs, Lewhi-mahfuz. 	5+5
	UKUPNO (34+36)	70

LITERATURA

1. M. N. Jasin, *Iman - temelj, suština, negacija.*
2. Imam Et-Tahavi, *Poslanica o vjerovanju.*
3. Grupa autora, *Islamsko znanje.*
4. Seid Hava, *Naš duhovni odgoj.*
5. ‘Abdu-l-Kadir ‘Isa, *Istine o tesavvufu.*
6. Ahmed Ferid, *Bistro more pobožnosti i suptilnosti.*
7. Mustafa Mahmud, *Kur’an - pokušaj savremenog razumijevanja.*
8. Mevdudi, *Ka razumijevanju islama.*

PROFIL NASTAVNIKA

Završen Fakultet islamskih nauka ili drugi srodan teološki fakultet u kome se akaid izučava četiri godine. Poželjno je da nastavnik ima imamsku praksu.

Nastavni program iz predmeta
AKAID
III razred
(2 sata sedmično - 70 sati godišnje)

Red. broj	Naziv programskih sadržaja	Sati
1.	<p>POSLANSTVO – RISALET I NUBUWET</p> <ul style="list-style-type: none"> - Islamsko poimanje poslanstva. - Cilj slanja poslanika. - Cilj i metod kur'anskog kazivanja - kasas. - Adem, a.s., prvi čovjek i vjerovjesnik. - Ademov, a.s., boravak u Džennetu. - Nuh, a.s., i pojava idolopoklonstva. - Ibrahim, a.s., i metod njegovog pozivanja. - Musa, a.s., Harun i faraon. - Musa i Hidr. - Isa, a.s., i njegova misija. - Muhammed, a.s., posljednji Allahov poslanik. - Dokazi Muhammedovog, a.s., poslanstva. - Idris, Šit, Hud, Salih. - Lut, Ismail, Ishak - Jakub, Jusuf, Šuajb. - Davud, Sulejman. - Ejub, Junus, Ilijas, El-Jesea, Zu-l-kifl. - Zekerijja, Jahja. - Uzejr, Lukman, Zu-l-kernejn. - Stav islama prema onima do kojih nije stigla Objava. - Stav islama prema Ehlu-l-kitabu. 	18+17
2.	<p>POVIJESNE I NOVE RELIGIJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zaratustrina religija. - Manihejstvo i bogumilstvo. - Budizam. - Hinduizam. 	8+7

	<ul style="list-style-type: none"> - Konfučionizam. - Taoizam. - Jehovini svjedoci - Sikhizam. - Masonizam - New age pokreti. 	
3.	<p>“OBJAVLJENE” VJERE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povijest judaizma. - Judaističko učenje - Judaistički obredi i praznici - Pojava i razvoj kršćanstva. - Kršćansko vjerovanje i obredi - Kršćanske sljedbe - Islam - univerzalna vjera. 	10+10
	UKUPNO (36+34)	70

LITERATURA:

1. A. M. Beranik, *Plejada izabranih*.
2. H. Đozo, *Islam u vremenu*.
3. R. Garaudy, *Živi islam*.
4. M. Spahić, *Povijest islama*.
5. Prof. Abdurrahman Čokić, *Islam - o vjeri uopće, kratak pregled svih vjera i vjesnici objavljene vjere do Muhammeda, a.s.*
6. Harun Jahja, *Isa će doći*.
7. Muhammed Šama, *Ridžalu-l-Kur'ani*.
8. M. Sharif, *Historija islamske filozofije*.
9. Toshihiko Izutsu, *Sufizam i taoizam*.
10. Grupa autora, *Enciklopedija živih religija*.
11. W. Harington, *Uvod u Bibliju*.
12. A. Courakuoi, *Židovska misao*.
13. Želino, *Pastoralna teologija liturgijskih slavlja*.
14. Maurice Bucaille, *Biblija, Kur'an i nauka*.
15. *Kazivanja o vjerovjesnicima*.
16. *Evanđelje po Barnabi*.
17. Grupa autora, *Opća enciklopedija*.
18. Eš-Šejh Rahmetullah ibn Halil el-Hindi, *Trijumf istine*.

PROFIL NASTAVNIKA

Završen Fakultet islamskih nauka ili drugi srodan teološki fakultet u kome se akaid izučava četiri godine. Poželjno je da nastavnik ima imamsku praksu.

Nastavni program iz predmeta
AKAID
IV razred
(2 sata sedmično - 60 godišnje)

Red. broj	Naziv programskih sadržaja	Sati
1.	ILMU-L- KELAM - Ilmu-l-kelam – pojam i definicija. - Akaid u periodu Poslanika, a.s. i ashaba. - Pojava i razvoj ilmu-l-kelama. - Korijeni nastanka akaidskih škola.	4+6
2.	NEEHLUSUNNETSKE ŠKOLE - Kaderije i džebrije. - Pojava šiizma. - Poimanje imameta u šiizmu. - Šiitske frakcije. - Haridžije. - Murdžije. - Mutezile i njihovo učenje.	8+8
3.	EHLU-S-UNNETSKE ŠKOLE U AKaidu - Ebu Hanife. - Et-Tahavi. - Ebu-l-Hasan el-Eš'ari i eš'arije. - Ebu Mensur el-Maturidi. - Maturidijino učenje. - Ebu- Hafs en-Nesefi.	6+8
4.	TESAVVUF - Pojava i razvoj tesawufa. - Sufijska misao i praksa. - Sufijski tarikati. - Muhamed Ebu Hamid el- Gazali; život i djelo. - Gazalijin doprinos islamskoj znanosti.	5+5
5.	ZABLUDJELE SEKTE	2+2

	- Kadijanije, ahmedije, babije, behaije i druge sekte.	
6.	TRADICIONALNA I MODERNA ISLAMSKA MISAO - Tradicionalna islamska misao. - Moderna islamska misao. - Akaidiska misao u BiH.	3+3
	UKUPNO (28+32)	60

LITERATURA

1. Muhammed ‘Abduhu, *Tewhid – rasprava o islamskom monoteizmu*.
2. Fazlur Rahman, *Duh islama*.
3. Nerkez Smailagić, *Klasična kultura islama*, I-II.
4. M.M. Sharif, *Historija islamske filozofije*, I-II.
5. Dr. Rešid Hafizović, *Temeljni tokovi sufizma*.
6. Ebu Hamid El-Gazali, *Izbavljenje od zablude*.
7. S.H. Nasr, *Tradicionalni islam u modernom svijetu*.

PROFIL NASTAVNIKA

Završen Fakultet islamskih nauka ili drugi srodan teološki fakultet u kome se akaid izučava četiri godine. Poželjno je da nastavnik ima imamsku praksu.

IZBORNA NASTAVA

Nastavni program iz predmeta
AKAID
III razred
(2 sata sedmično - 70 sati godišnje)

Red. broj	Naziv programskih sadržaja	Sati
1.	IMAN <ol style="list-style-type: none"> 1. Put ka tevhidu 2. Tenzih i tešbih 3. Božija milost i srdžba 4. Iman – srčano ubjeđenje i potvrda jezikom i djelima 5. Znaci slabog imana 6. Bog ne prisiljava nikoga na kufr Opasnost od proglašavanja kafrom jedne osobe. 	6+6
2.	ISLAM <ol style="list-style-type: none"> 1. Islam je vjera slobode 2. Sfere ibadeta u islamu 3. Kur'anski korijeni ihsana 4. Duhovna dimenzija islamskih šarta. 	5+5
3.	BITNE AKAIDSKE TEME <ol style="list-style-type: none"> 1. Aspekti prednosti poslanika jednih nad drugima 2. Muhaseba- samoobračun 3. Rida – zadovoljstvo 4. Sejr – putovanje, (<i>salik, kamil i 'arif</i>) 5. Kerameti, svrha, cilj i mudrost 6. Odnos između šerijata, tarikata i hakikata 7. Vidljivo i nevidljivo 8. Šefa'at. 	8+8
4.	POVIJESNE RELIGIJE <ol style="list-style-type: none"> 1. Animistički religijski oblici 2. Šintoizam 3. Sikhizam 4. Manihejstvo i bogumilstvo 5. Jehovini svjedoci 6. Masonizam. 	6+6

5.	OBJAVLJENE RELIGIJE 1. Judaizam 2. Kršćanstvo	9+9
	UKUPNO	34+34

LITERATURA

Kao u redovnoj nastavi po izboru nastavnika.

PROFIL NASTAVNIKA

Završen Fakultet islamskih nauka ili drugi srodan teološki fakultet u kome se akaid izučava četiri godine. Poželjno je da nastavnik ima imamsku praksu.

Nastavni program iz predmeta
AKAID
IV razred
(2 sata sedmično - 60 sati godišnje)

Red. broj	Naziv programskih sadržaja	Sati
1.	OBRADA KLASIČNIH AKAIDSKIH DJELA 1. Imam-i A‘zam Ebu Hanife: <i>El-Fikhu-l-ekber.</i> 2. Imam-i Et-Tahavi: <i>El-‘Akidetu-t-Tahâvije.</i> 3. Imam-i ‘Umer En-Neseфи: <i>El-‘Akidetu-n-Nesefije.</i>	30+30
	UKUPNO	30+30

LITERATURA

Kao u redovnoj nastavi po izboru nastavnika.

PROFIL NASTAVNIKA

Završen Fakultet islamskih nauka ili drugi srodan teološki fakultet u kome se akaid izučava četiri godine. Poželjno je da nastavnik ima imamsku praksu.